

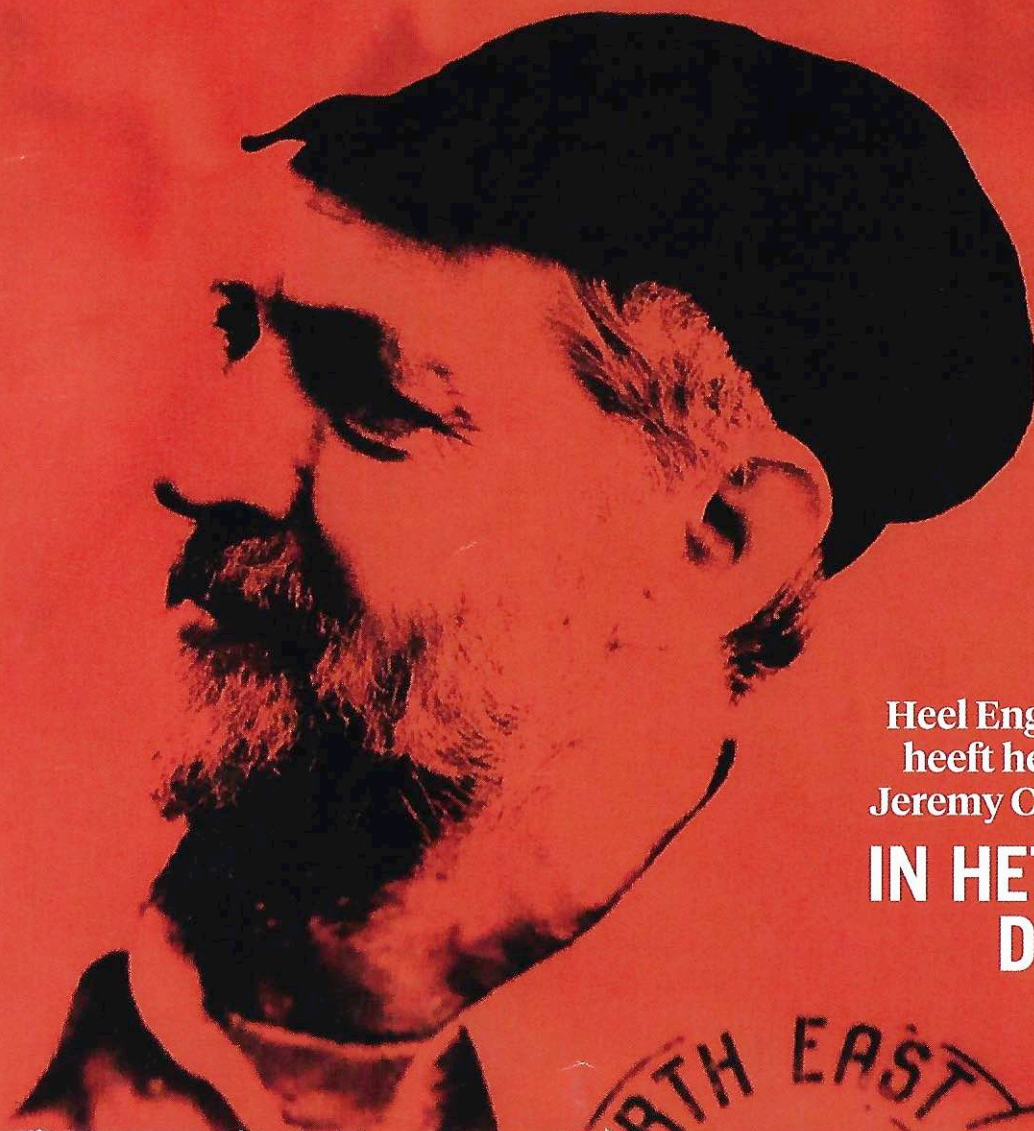
ds

Weekblad

GOEDELE DEVROY
Wetstraatvechter
en zorgmoeder

NOËL SLANGEN
'Het is niet dat ik zó graag
minister wilde worden'

VOTE JEREMY

Heel Engeland
heeft het over
Jeremy Corbyn

**IN HET SPOOR VAN
DE ANTI-BLAIR**

**ASIEL
ANNO
1986**

‘De eerste
weken sliep
ik in een
park in
Leuven’

Dertig jaar geleden was ze een van de eerste West-Afrikaanse asielzoekers in ons land. Vier kinderen haalde ze naar België, maar eind juni keerde Comfort definitief naar Ghana terug. ‘Ik kwam alleen naar Europa en ben alleen oud geworden.’

Janine Meijer

In Antwerpen werd Comfort opgevangen in de familie van de protestantse dominee Egbert Rooze (zittend).

Stapvoets rijdt de taxi langs de diepe kuilen in de zandweg. Een kip snelt over, een geit gaat mekkerend aan de kant. Op een kaal grasveldje speelt een tiental jongens voetbal met een platte bal. Nog twee bochten, en we staan voor een grote bruine metalen poort in het stadje Teshie Nungua, op zo'n drie kwartier van de Ghanese hoofdstad Accra. Ik duw het gevaarte voorzichtig open en wandel het erf op, waar een oude vrouw me enthousiast toezwaait.

De donkere ogen van Comfort Acquah (71) glimmen. Ik had gezegd dat ik zou komen, maar toch lijkt ze verbaasd. Ze drukt me tegen haar frêle lichaam. Door haar flinterdunne pyjama heen voel ik haar botten. De rolstoel die ze vanuit het Middelheim-ziekenhuis meenam naar Ghana, staat werkloos in een hoek. Ook de brace rond haar verlamde voet die ze absoluut niet mocht uittrekken, is nergens te bespeuren. Op de tafel in de gang ligt een grote stapel medicijnen stof te vergaren. Wat geeft het? Comfort is weer thuis.

Haar zus Cecilia (64) komt aangesneld met water en koekjes. Ik vis de cadeautjes uit mijn rugzak en som alle namen op van Antwerpse vrienden die Comfort de groeten doen. Terwijl ze goedkeurend knikt, herhaalt ze langzaam elke naam, met gesloten ogen – alsof ze weer even in België is.

GESTRAND IN BELGIË

In 1986 was Comfort Acquah een van de eerste West-Afrikaanse asielzoekers in ons land. De toen 41-jarige Ghanese viel op,

COMFORT ACQUAH, ASIELZOEKSTER IN 1986

want de meeste asielzoekers in die tijd waren mannen. 'De eerste weken sliep ik in een park in Leuven', vertelt ze. 'Vandaaruit reisde ik naar Antwerpen door. Ook daar kende ik niemand, maar Tetty Rooze besloot me in huis te nemen.'

Rooze, de voormalige coördinatrice van het Protestants Sociaal Centrum, bood wel vaker vluchtelingen onderdak, voor korte of langere tijd. Uit dank paste Comfort af en toe op de kinderen van het gezin. En op zondag ging ze, gekleed in prachtige, kleurrijke Afrikaanse jurken, met de familie mee naar de Protestantse kerk in de Lange Winkelstraat. Daar leerde ik haar begin jaren 90 kennen. Een grote, fiere, tot in de puntjes verzorgde vrouw, die ondanks haar vrolijke uitstraling – altijd goedgezind, voor iedereen een warme knuffel klaar – met geen woord over haar verleden rept. Om

vragen over haar vertrek uit Ghana fietste ze handig heen. Ja, ze had een man in Accra. En nee, die was niet meegekomen.

'Comfort werkte bij een vakbond', zegt Rooze. 'In opdracht van de overheid moest ze boeren warm maken voor een collectief spaarsysteem. Maar toen ze ontdekte dat de overheid het geld in eigen zak stak, verzette ze zich en bracht ze de boeren op de hoogte. Dat werd haar niet in dank afgenomen. Ze belandde in de cel.'

Comfort wou naar Canada, maar ze strandde onderweg in België. Na een jaar werd ze hier erkend als politiek vluchteling. Vanuit haar flat op Linkeroever bouwde ze in België een nieuw leven op. Comfort: 'Ik vond werk als huishoudhulp bij een bejaarde vrouw: ik maakte het huis schoon, kookte en zorgde ervoor dat ze goed gekleed ging. 's Avonds kluste ik bij als naaister. Alles

wat ik kon missen, stuurde ik op naar mijn familie. Ik heb nog vier zussen, twee broers en een hele rij neven en nichtjes. Ze waren van mij afhankelijk om te kunnen studeren.'

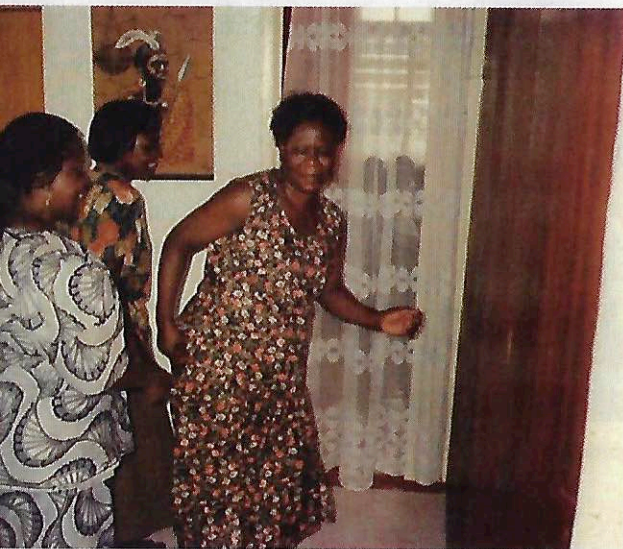
TAAIE TIENERS

De afgelopen jaren liet Comfort in Teshie Nungua een huis bouwen met drie slaapkamers en twee badkamers. Er is geen stromend water, en elektriciteit slechts een paar uur per dag. Maaltijden worden gekookt op een klein houtskoolvuurtje, 's avonds is het er pikkedonker. Maar de liefdevolle manier waarop Cecilia voor haar teruggekeerde zus zorgt, is ontroerend.

Ook twee neven, een nichtje en een baby van enkele maanden oud wonen er. Met Comforts kleine pensioen en de opbrengsten van het winkeltje dat ze zijn begonnen – ze verkopen zeep, snoepjes en andere kleine spullen – moeten ze zien rond te komen. Elke cent in dit huishouden wordt omgedraaid. 'Dat ik weer samen ben met mijn familie, maakt me gelukkig', zegt Comfort. 'Maar ik heb niet al mijn beloftes kunnen inlossen.' Ze wijst naar de tweede woning in aanbouw op het erf. Uit het kale beton steekt de bewapening. De ramen, deuren en trap ontbreken. 'Daar zouden mijn vier zussen en twee broers een plek moeten krijgen.'

Begin jaren 90 haalde Comfort twee tieners naar België: Jonathan (16) en Owusu (13). Haar twee zonen, zei ze, al leken de jongens in niets op elkaar: de ene groot en verantwoordelijk, de andere klein van stuk en grenzen aftastend. Al snel ging het mis: Jonathan en Owusu wilden dezelfde vrijheden als hun leeftijdsgenoten, maar Comfort hield vast aan de strenge Ghanese manier van opvoeden. 'Ik vond dat ze niet hard genoeg studeerden en te weinig respect toonden.'

Uit angst dat hij op het verkeerde pad zou belanden en tot verbijstering van haar Antwerpse vrienden, zette Comfort Owusu na enige tijd terug op het vliegtuig richting Ghana. Jonathan bleef wel in België en zou tot zijn 26ste bij haar wonen, maar uiteindelijk verbrak ook hij alle contact. 'Owusu is later uitgeweken naar de VS en is vandaag aan de slag in het Amerikaanse leger, met Jonathan heb ik intussen weer contact', klinkt het bij Comfort. 'Eigenlijk zijn zij de zonen van mijn zussen Cecilia en Ernestina. Ik wilde hen een beter leven geven door hen

'Een nieuwe generatie leeft in België en de VS. De toekomst van onze familie is verzekerd dankzij Comfort'

Toen Comfort ontdekte dat de overheid geld in eigen zak stak, verzette ze zich. Ze belandde in de cel.

De woning waar haar broers en zussen een plek zouden moeten krijgen. Comfort: 'Ik heb niet al mijn beloftes kunnen inlossen.'

hier te laten studeren en opgroeien, maar ze keerden me de rug toe.'

Toch zou ze jaren later nog eens twee tieners naar Europa halen: Esther (16) en Naomi (17), ditmaal de dochters van twee van haar zussen. Ook met hen clashte het en de meisjes trokken op een dag de deur van de flat op Linkeroever achter zich dicht. Comfort bleef alleen achter. 'Of ik gelukkig was in België? Om gelukkig te zijn, moet je je leven met iemand delen. Ik was vaak alleen. Ik kwam alleen naar Europa en ben alleen oud geworden.'

Ruim drie jaar geleden besloot Comfort dat het welletjes was geweest. 'Er is nog weinig dat mij aan Antwerpen bindt', luidde het op een avond rond kerst. 'Het is tijd om samen met mijn familie oud te worden.'

TWEE KOFFERS

In oktober 2014 nam Comfort het vliegtuig naar Accra. Begin 2015 zou ze nog een laatste keer naar Antwerpen terugkeren om van al haar Belgische vrienden afscheid te nemen, haar flat op Linkeroever leeg te halen en dan voorgoed naar haar geboorteland te verhuizen. Maar een hersenbloeding besliste er anders over. 'Samen met mijn neef heb ik haar gevonden', zegt Comforts zus Cecilia. 'In paniek heb ik voor het huis een taxi tegengehouden. In het ziekenhuis bleek ze niet meer te kunnen praten of lopen. Ze had ook een rechtzijdige verlamming. We besloten haar in België te laten verzorgen.'

Begin februari bracht een medisch team Comfort vanuit Accra terug naar ons land. Vijf maanden lag ze op de revalidatieafdeling van het Antwerpse Middelheim-ziekenhuis. Twee keer per dag kreeg ze fysiotherapie, één keer ergotherapie en dagelijks oefende ze met een logopediste. Ondanks alle inspanningen kwam de kracht in haar lichaam niet terug. Haar rechterhand ligt verkrampd en stijf in haar schoot, haar rechterbeen sleept ze achter zich aan. Ook blijft ze moeite hebben met het vinden van de juiste woorden. De krachtige en immer lachende, fiere dame is veranderd in een magere vrouw die stiltejes in haar leunstoel zit. 'Moeder', roept een van de zussen soms naar haar. 'Moeder, lach eens.' Dan verdwijnt de diepe frons in Comforts voorhoofd en toont ze haar familie een stralende lach.

Eind juni pakten we in het Middelheim-ziekenhuis samen haar spullen in. Twee bruine leren koffers met daarin haar

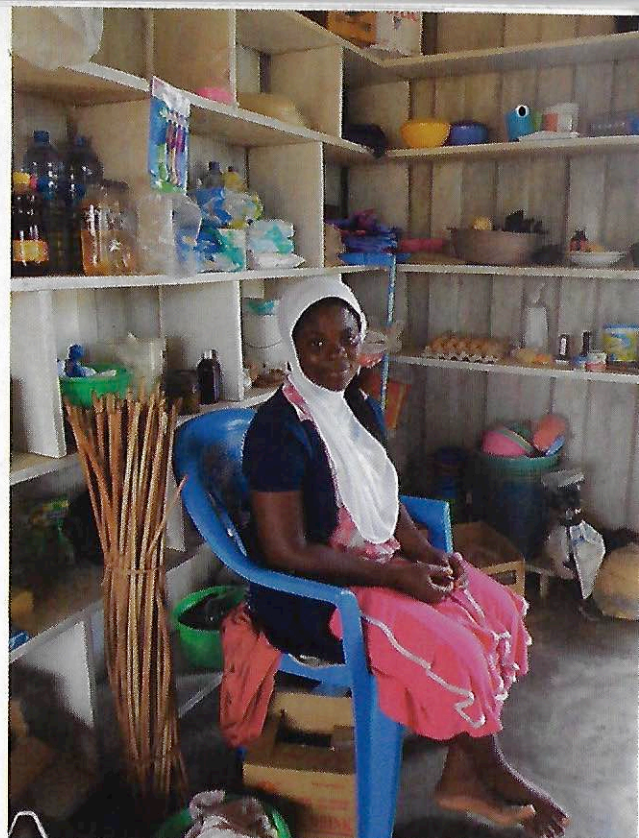
'Vier zussen, twee broers en een hele rij neven en nichtjes. Iedereen was van mij afhankelijk om te kunnen studeren'

Belgische leven. Toen iemand haar vroeg hoe lang ze op reis ging, zei Comfort resoluut 'forever'. Voor het eerst in lange tijd had ze haar pruik en bril weer op. In de spiegel van de ziekenhuislift checkte ze of alles wel goed zat. Eens een dame, altijd een dame.

Haar nichtje Naomi had de avond voor haar vertrek haar haren gewassen en haar nagels geknipt. Na jaren van stilte hadden de twee het contact hersteld. En ook met haar andere nichtje Esther en met Jonathan bleken de banden aangehaald. Hij wachtte ons in Zaventem op en zou Comfort vergezellen op haar laatste reis terug naar huis. Ze was gespannen, voelde ik, maar ook opgelucht. 'Het is goed geweest', zei ze toen we afscheid namen.

'Comfort had een missie', besluit haar broer Victor. 'Ze was de slimste van ons allemaal. De enige die ging studeren voor onderwijzeres. Ze is naar Europa vertrokken om haar broers, zussen, neven en nichten een beter leven te geven. Mijn zus heeft altijd keihard gewerkt en alles wat ze had, heeft ze aan ons gegeven. Van elk van haar vier zussen heeft ze één kind naar Europa weten te halen. Met Jonathan, Owusu, Naomi en Esther leeft een nieuwe generatie van de familie in België en de Verenigde Staten. De toekomst van onze familie is verzekerd dankzij Comfort.'

Nog één keer kijk ik achterom als ik het erf afwand. Comforts arm gaat een laatste keer de lucht in, de taxi toetert. Voorzichtig trek ik de metalen poort dicht.

Aziza, een achternichtje, in het winkeltje dat de familie uitbaat.

Comfort tussen haar zussen Cecilia en Hanna.